Verneverdige raser som bør bli flere!

- Norsk genressurssenter ser på de norske hunderasene som brukshunder til jakt og gjeting, og som en naturlig del av det norske landbruket, sier Nina Hovden Sæther. Her med buhundvalpen Nadya.

Flere valper må bli født hvis de utrydningstruede rasene skal overleve, sier avdelingsdirektør ved Norsk genressurssenter, Nina Hovden Sæther. Senteret bistår Norsk Kennel Klub (NKK) og raseklubbene med bevilgninger og rådgivning i kampen for å bevare de norske hunderasene.

Tekst og foto: Ann Cathrin Solbakken

- Mange land har ikke hund med i sine bevaringsprogram og betrakter nok hund som litt perifert. Norsk genressurssenter ser på de norske hunderasene som brukshunder til jakt og gjeting, og som en naturlig del av det norske landbruket, sier Nina Hovden Sæther.

Norge har gjennom FNs Konvensjon om biologisk mangfold fra 1992 forpliktet seg til å ta vare på de nasjonale husdyrrasene i landbruket, i tillegg til planter og skogtrær. Dette innebærer at alle plante-, skog- og dyrearter, inkludert genetisk variasjon innen arter som har aktuell eller potensiell verdi, skal bevares.

Bygger opp sædbank

Norsk genressurssenter på Ås i Akershus har det overordnede ansvaret for bevaring av norske husdyr, planter og skogtrær. Senteret er et forvaltningsorgan under Landbruks- og matdepartementet som koordinerer, initierer og følger opp arbeid og tiltak som påvirker avlsarbeidet for bevaring av utrydningstruede raser.

Det ble allerede i 1992 innledet et samarbeid med NKK og de respektive raseklubbene, der man ble enige om å bygge opp en sædbank for seks av de syv norske hunderasene. I dag er også norsk elghund grå inkludert i prosjektet, selv om rasen ikke er utrydningstruet. ▶

Nina Hovden Sæther og ektemannen Lars tar grep også privat. Her med buhundene Tyra (13), Heidi (7), Nadya (3 måneder) og gjesten Maiste (3 måneder).

Genressurssenteret mener det er lurt å ha en «back-up» i tilfelle noe skulle skje med rasen i fremtiden.

- Vi ser på de norske hunderasene som en naturlig del av det norske landbruket.

Samarbeidsprosjektets mål er å fylle opp en sædbank på Norges veterinærhøgskole med sæd fra ti ubeslektede hunder fra hver av de syv rasene, som skal lagres i minimum ti år. Hver tapping skal holde til tre parringer, og uttak fra banken skal kun gjøres ved en plutselig krise eller hvis det er behov for eldre genmateriale i en rase. Norsk genressurssenter bevilger penger til uttak og nedfrysing av sæd, NKK står for lagring, mens raseklubbene plukker ut hannhundene. Per oktober 2010 er alle kvoter fylt, bortsett fra norsk lundehund og norsk elghund sort.

- Sædbanken er et sikringslager, ikke et brukslager, understreker Sæther.

Biologisk mangfold er viktig

Norsk genressurssenter jobber ut fra teorien om at husdyr som fungerer utmerket i dag, på grunn av endrede rammebetingelser kan vise seg å være lite funksjonelle i morgen. For å sikre seg mot en slik situasjon er det for senteret viktig å ha et framtidsrettet og bærekraftig avlsarbeid på dagens husdyr, samtidig som en tar vare på husdyrraser som i dag synes ubetydelige.

- Vi trenger biologisk mangfold. Det har en egenverdi i seg selv, og gjør det mulig å gjøre valg i fremtiden. Hvis alle er et klon av samme art betyr det at en ikke har noe annet å velge på, sier Sæther.

Når sykdommer eller utrydning truer raser vi har avlet frem og blitt avhengige av, kan det

Hovedkriterier til en nasjonal rase

- Rasen skal ha vært i Norge i minst fem generasjoner uten vesentlig import av nytt avlsmateriale.
- Dersom rasen har en søsterrase (internasjonal eller nasjonal) kan den likevel regnes som nasjonal dersom:

  a. Rasen har vært genetisk isolert uten vesentlig innkryssing av annet avlsmateriale.

  b. Rasen har spesielle særtrekk som resultat av for eksempel avvikende avlsarbeid i forhold til søsterrasen
- Rasen skal ha eller ha hatt næringsmessig og kulturhistorisk betydning.
- Rasen skal ikke ha vært så fåtallig at dagens rase bare kan anses som en rekonstruksjon.

Kilde: Norsk genressurssenter

Hovedkriterier til en truet rase

I følge FAOs* definisjoner regnes en rase som truet hvis det totale antall avlshunndyr er mellom 100 og 1 000, eller antall avlshanndyr er mellom 5 og 20.

Videre regnes det som kritisk for en rase dersom en rase har under 100 avlshunndyr eller under 5 avlshanndyr.

**Food and Agriculture Organization of the United Nations*

Avdelingsdirektøren på Norsk genressurssenter er redd for at etterspørselen etter norske raser vil forsvinne hvis de blir oppfattet som vanskelige å få tak i.

- Vi trenger biologisk mangfold. Det har en egenverdi i seg selv, og gjør det mulig å gjøre valg i fremtiden, sier Nina Hovden Sæther. Privat har hun både fjording, norsk buhund og en gjeng stolte smålensgjess.

Nina Hovden Sæther og og Linda Stubsjøen på Norsk genressurssenter vil fremover jobbe med å finne et incitament for å få flere oppdrettere til å sette kull på tispene sine.

opprinnelige mangfoldet være rasens egen livsforsikring. Utfordringen er når mindre populasjoner opplever for mye innavl. Da kan situasjonen bli fastlåst, og innkryssing av andre raser kan være en siste utvei for å redde rasen.

- For at innkryssingen skal være til begunstigelse for rasen må den gjøres med kløkt og med en strategisk plan i bunnen, påpeker avdelingsdirektøren.

Etikk og estetikk

Argumentene for å bevare biologisk mangfold har også bakgrunn i miljøetikk og estetikk. Etikken går ut på at mennesket er en del av det biologiske mangfoldet, og at vi derfor ikke har rett til å utrydde andre arter. Vi har heller ingen rett til å frata framtidige generasjoner de mulighetene som ligger i bruk og opplevelse av naturens mangfold. Dette gjelder også farger, former, lukt og lyder.

- Hvis det å få tak i norsk buhund blir oppfattet som umulig, så vil også etterspørselen bli borte.

- Jeg tror vi mennesker liker variasjon og det at ikke alt er likt. Tar man en titt på gamle bilder av de forskjellige hunderasene ser man at eksteriøret endrer seg over tid. Det gjør også egenskapene, smiler Sæther, som også privat engasjerer seg for å bevare de norske husdyrrasene.

Hjemme på gården i Skiptvet går en fjording og gresser bak huset, og en gjeng grå og hvite smålensgjess hveser når to gule og en sort buhund blir for nærgående.

Det må avles mer

- Problemet med de norske rasene er at det avles for lite. Flere valper må bli født hvis rasene skal overleve, forteller Sæther.

I sommer hadde hun selv et kull med buhundvalper, og etter etterspørselen å dømme kunne hun solgt fem ganger så mange valper. Sæther tror at hvis det å få tak i norsk buhund blir oppfattet som umulig, så vil også etterspørselen bli borte.

Situasjonen for enkelte av de norske harehundrasene kan virke motsatt. Her kan det virke som om oppdretterne ikke tør å sette kull på tispene sine fordi det oppfattes som vanskelig å få solgt dem.

- Hva slags incitament kan vi gjøre for å få oppdrettere til å sette flere kull på tispene sine? Det er noe vi må jobbe med fremover, avslutter Sæther.

HANDLERS.NO
Inspired by cat & dog

*Norges eneste **HOLISTISKE** Hundefòr. Gjør som 10 000'er har gjort. Bruk markedets ferskeste SuperPremium fòr!*

Belcando er basert på KYLLINGKJØTT & -FETT

Hvorfor velger vi å hente proteiner og fett fra kvalitetsfugl? Fordi det er det ditt kjæledyr er laget for. Hunder er kjøtteetere derfor har et høyt innhold av kjøtt (opp mot 85% kjøtt i total protein innhold), i motsetning til de aller fleste produsentene av hundemat.

Høy smak – Mye kjøtt – Rene råvarer

Belcando er alene om å ha 25 kg sekker. Dette for deg som er storforbruker, men samtidig prisbevisst og som ønsker å gi det beste for din hund.
Priseks.
15 kg Belcando Adult Active kr 549,-
(inkludert gratis frakt). Fra 4 kg til 25 kg.

Tlf. 815 200 15
kundesenter@handlers.no
www.handlers.no